

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра економіки та менеджменту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
канд. хімічних наук, доц.
_____Пантелеймонов А. В.

“ _____ ” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Конфліктологія

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
галузь знань _____ 0306 «Менеджмент і адміністрування»
(шифр і назва)
спеціальність _____ 6.030601 «Менеджмент»
(шифр і назва)
освітня програма _____ 6.030601 Менеджмент
(шифр і назва)
спеціалізація _____ Менеджмент організацій і адміністрування
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ за вибором
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ Економічний

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету “22” червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)

Нескородєв Семен Миколайович кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та менеджменту

Програму схвалено на засіданні кафедри
економіки та менеджменту

Протокол від “20” червня 2018 року № 13

Завідувач кафедри економіки та менеджменту

_____ (Дорошенко Г. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
економічного факультету

назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається
навчальна дисципліна

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Конфліктологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки спеціальності (напрямку) – 030601 Менеджмент спеціалізації – Менеджмент організацій і адміністрування

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів комплексу необхідних теоретичних знань з конфліктології, оволодіння практичними навичками врегулювання конфліктів різних рівнів і боротьби з наслідками стресу, як побічного явища конфліктних ситуацій.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни є:

- усвідомити місце і роль конфліктології в практиці управління;
- розглянути основні теоретичні розробки, експериментальні і прикладні дослідження вітчизняних і зарубіжних конфліктологів;
- підвищити рівень управлінської компетенції майбутніх менеджерів за допомогою придбання спеціальної підготовки у сфері управління конфліктами різних рівнів;
- вивчити сучасні методи і методики попередження власних стресів у менеджерів і боротьби з їх наслідками у підлеглих.

1.3. Кількість кредитів: денна форма навчання - 3, заочна - 3

1.4. Загальна кількість годин: денна форма навчання -90 год., заочна форма (дистанційна) навчання – 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
8-й	8-й
Лекції	
24 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
49 год.	77 год.
Індивідуальні завдання	
5 год.	5 год.

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, студенти мають досягти таких результатів навчання:

знати - умови та механізм виникнення та розвитку різноманітних конфліктів; класифікацію конфліктів; структуру та динаміку конфлікту; поведінку особистості у конфліктних ситуаціях; принципи і методи управління конфліктами; найбільш ефективні способи запобігання та врегулювання, стратегії розв'язання конфліктів.

вміти - виявляти природу виникнення та розвитку різноманітних конфліктів; передбачати шляхи їх запобігання та врегулювання; використовувати різні технології розв'язання конфліктних ситуацій; долати наслідки конфліктів в управлінській практиці; регулювати та управляти конфліктами у різних сферах.

1.7. Результати вивчення дисципліни дозволять здійснити практичну підготовку та сформувати ряд відповідних професійних і особистісних компетенцій.

Програмні компетентності (опис 7-10 головних загальних і фахових компетентностей):

Знання і розуміння:

- Проводити аналіз стану конфліктності на макро-, мікро- та мезорівнях
- Визначати види конфліктів

- Визначати причину конфліктів
- Визначати загальну формулу конфлікту
- Формувати напрями попередження конфлікту на підприємстві

Застосування знань і розумінь:

- Встановлювати та регулювати границі конфліктів
- Застосовувати трансактний аналіз при розв'язанні виробничих конфліктів
- Здійснювати організацію розроблення карти конфлікту
- Попереджати і конструктивно розв'язувати конфлікти в основних сферах життєдіяльності людини
- Застосовувати різноманітні методи управління конфліктами в конкретних виробничих умовах

Формування суджень:

- Проводити діагностику конфлікту
- Проводити аналіз динаміки конфлікту
- Проводити класифікацію типів конфліктних особистостей
- Прогнозувати конфлікт з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи конфліктології

Тема 1: Предмет, зміст, структура і завдання курсу.

Поняття "конфлікт". Конфлікт як неминучість. Роль конфлікту в становленні історії людства. Конфліктологія як наука. Предмет і зміст курсу "Конфліктологія". Методологія і методи вивчення курсу.

Аналіз напрямів сучасної конфліктології. Значення вивчення конфліктології для підготовки висококваліфікованого менеджера.

Тема 2: Конфлікт і його природа.

Поняття конфлікту. Природа конфлікту. Межі конфлікту. Класифікація конфліктів за різними ознаками. Структура конфліктів. Причини походження конфліктів (генезис) і їх аналіз. Конфлікт як процес і його стадії - динаміка конфліктів

Тема 3: Конфліктна ситуація і інцидент.

Конфліктна ситуація - основа конфлікту. Її характерні ознаки. Типи конфліктної ситуації. Параметри початку і закінчення конфліктної ситуації і інциденту. Взаємозв'язок конфліктної ситуації і інциденту. Міжособові конфліктні ситуації.

Тема 4: Особа як суб'єкт конфлікту

Особа як суб'єкт конфлікту. Типи поведінки особи в конфліктній ситуації. Роль емоційна сфери особи в розвитку конфлікту.

Методика управління конфліктами емоційного рівня. Роль особових якостей керівника в процесі управління конфліктами.

Тема 5: Конфлікт як форма комунікації. Бар'єри непорозуміння і шляхи їх подолання.

Конфліктна взаємодія як варіант комунікаційного акту. Явні і приховані джерела конфліктів в процесі спілкування. Причини виникнення бар'єрів нерозуміння. Проблеми досягнення взаєморозуміння. Шляхи подолання бар'єрів нерозуміння. Роль гумору, культури мовлення і поведінки.

Розділ 2. Управління конфліктами

Тема 6: Природа конфліктів в процесі спільної трудової діяльності.

Трудовий колектив як центр походження конфліктів. Причини виникнення конфліктів в трудовому колективі. Характеристика типів конфлікту в трудовому колективі. Традиційний погляд на конфлікт в колективі як негативне явище. Сучасний погляд на конфлікт як конструктивне явище. Методика управління конфліктами ділового рівня : ліквідація причин, підтримка співпраці. Соціальне партнерство, зміцнення інституціональних стосунків.

Тема 7: Конфлікти в системі "Керівник-колектив" і шляхи управління ними.

Причини конфліктів між керівником і підлеглими. Умови і способи попередження конфліктів "по вертикалі". Вирішення конфліктів між керівником і підлеглими.

Тема 8: Кадровий менеджмент як джерело конфліктів.

Проблеми підбору, розставляння і перепідготовки кадрів в контексті конфліктології. Нові вимоги до кадрів і критерії оцінки фахівців як чинник виникнення ділових конфліктів. Проблеми оцінки результатів праці і індивідуального вкладу працівників як джерело конфліктності. Трудова дисципліна. Розвиток критики і самокритики в трудовому колективі як спосіб зниження емоційної конфліктності. Етика звільнення.

Тема 9: Інноваційні конфлікти.

Інновація як об'єкт конфлікту. Конфліктність в період впровадження інновацій. Особливості інноваційних міжособових конфліктів. Регулювання інноваційних конфліктів. Шляхи подолання опору колективу, механізмів гальмування реформ.

Тема 10: Управління та регулювання конфліктів.

Роль особи керівника у виборі тактично вірної поведінки в зоні конфлікту. Психологічні вимоги до кандидатури менеджера. Можливі наслідки конфліктів

для особи і колективу. Методи управлінського впливу на наслідки конфліктів.
Юридичні методи регулювання конфліктів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Розділ 1. Теоретичні основи конфліктології													
Тема 1: Предмет, зміст, структура і завдання курсу.	8	3	1			3	8					8	
Тема 2: Конфлікт і його природа.	8	3	1			4	8					8	
Тема 3: Конфліктна ситуація і інцидент.	8	3	1			4	8					8	
Тема 4: Особа як суб'єкт конфлікту	8	3	1			4	9	1				8	
Тема 5: Конфлікт як форма комунікації. Бар'єри непорозуміння і шляхи їх подолання.	9	3	2			4	9	1				8	
Разом за розділом 1	45	12	6			27	45	2	2			41	
Розділ 2. Управління конфліктами													
Тема 6: Природа конфліктів в процесі спільної трудової діяльності.	12	3	1			8	12					12	
Тема 7: Конфлікти в системі "Керівник-колектив" і шляхи управління ними.	13	3	2			8	13		1			12	
Тема 8:	13	3	2			8	12					12	

Кадровий менеджмент як джерело конфліктів.												
Тема 9: Інноваційні конфлікти.	13	3	2			8	14	1	1			12
Тема 10: Управління та регулювання конфліктів	13	3	2			8	14	1	1			12
Разом за розділом 2	45	12	6			27	45	2	2			41
Усього годин	90	24	12		5	49	90	4	4		5	77

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1: Предмет, зміст, структура і завдання курсу.	1
2	Тема 2: Конфлікт і його природа.	1
3	Тема 3: Конфліктна ситуація і інцидент.	1
4	Тема 4: Особа як суб'єкт конфлікту	1
5	Тема 5: Конфлікт як форма комунікації. Бар'єри непорозуміння і шляхи їх подолання.	2
6	Тема 6: Природа конфліктів в процесі спільної трудової діяльності.	1
7	Тема 7: Конфлікти в системі "Керівник-колектив" і шляхи управління ними.	1
8	Тема 8: Кадровий менеджмент як джерело конфліктів.	1
9	Тема 9: Інноваційні конфлікти.	1
10	Тема 10: Управління та регулювання конфліктів	2

Теми рефератів самостійного вивчення для студентів денної та заочної форми навчання:

1. Особливості конструювання формул конфліктів та інтерпретації структурних компонентів.
2. Позитивні та негативні наслідки конфліктів.

3. Особливості видів конфліктів та прогнозуючий аналіз ускладнень у вирішенні різних видів конфліктів.

4. Основні види завершення конфліктів, їх позитивні та негативні наслідки.

5. Прийоми спілкування, що сприяють зближенню і порозумінню.

6. Психологічні причини використання конфліктогенів поведінки і спілкування.

7. Психологічні особливості конфліктних типів поведінки.

8. Опис стадій і методів раціонально-інтуїтивної моделі вирішення конфліктів.

9. Психологічна готовність особистості до вирішення конфліктів з визначенням ознак і складових.

10. Психологічна готовність груп до вирішення конфліктів з визначенням ознак і складових.

11. Стилi поведінки в конфліктах та вибір адекватного стилю.

12. Переговорний процес з визначенням основних складових і застосовуваних методів.

13. Конфлікти та їх місце в житті людини.

14. Особистісні передумови та чинники виникнення міжособистісних конфліктів.

15. Міжособистісний конфлікт: види і психологічні особливості.

16. Психологічні техніки вирішення міжособистісних конфліктів.

17. Вплив стилю керівництва на виникнення і подолання конфліктів.

18. Внутрішньоособистісні конфлікти та їх роль і місце у становленні особистості.

19. Невротичний конфлікт: види і психологічні особливості.

20. Трудові конфлікти: види та особливості вирішення.

21. Види та динаміка внутрішньоособистісних конфліктів.

22. Психологічні особливості прогнозування і психопрофілактики міжособистісних конфліктів.

23. Психологічні чинники спілкування, що призводять до конфліктів.

24. Акцентуації поведінки особистості та конфліктні типи поведінки.

25. Психодіагностика конфліктності особистості з метою професійного підбору кадрів.

26. Стиль поведінки та особливості вибору адекватного стилю поведінки в конфліктах.

27. Психологічні умови та особливості посередництва як способу вирішення конфліктів.

28. Психологічні особливості та можливості картографії як ефективного методу вирішення конфліктів.

29. Психологічні особливості конфліктів та способів їх подолання.

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Вивчення наукової літератури та конспектування першоджерел	20	30
2.	Підготовка до виконання самостійної роботи за темою реферату (перелік додається)	20	30
3.	Підготовка до підсумкового семестрового контролю за темами	23	40
	Разом	54	82

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено виконання студентами контрольної роботи денної і заочної форми навчання. Варіанти завдань в навчально-методичному комплексі дисциплін.

7. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (табл. 1.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни "Конфліктології" передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів базується за накопичувальною 100-бальною системою. Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту складати ПМК – 60 балів);

контрольна робота, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий розділ і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового розділу.

підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль за дисципліною "Конфліктологія" проводиться в наступних формах:

- активної роботи на лекційних заняттях;
- активної участі у виконанні практичних завдань;
- активної участі у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;
- перевірки есе за заданою тематикою;
- проведення поточного тестування;
- проведення письмової контрольної роботи;
- експрес-опитування;

Підсумковий / контроль проводиться у формі семестрового заліку.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять проводиться за накопичувальною 100-бальною системою за такими критеріями: розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді усім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази за семестр. Тест містить запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та містить в собі практичні завдання різного рівня компетентності відповідно до тем змістового розділя.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння надавати обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння пошуку необхідної інформації, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання "есе" є:

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладання міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків на конкретну проблему;

самостійність виконання роботи;

використовування методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з дисципліни здійснюється на підставі проведення заліку.

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана відповідно встановленому терміну.

Студент **не може бути допущений** до складання заліку, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та роздільного контролю (відповідно змістовому розділу) впродовж семестру в сумі не досягла 60 балів. Після екзаменаційної сесії декан видає розпорядження про ліквідацію академічної заборгованості. У визначені терміни студент добирає залікові бали.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів одержаних за результати підсумкової/семестрової успішності дорівнює або перевищує 60 балів за поточний контроль впродовж семестру.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час заліку та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – незараховано"* заноситься у залікову *"Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів, студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у визначений деканом термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів, декан призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно чинного законодавства: *"зараховано"* – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо *"не зараховано"*, тоді деканом факультету пропонується студенту повторно вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

8. Схема нарахування балів для підсумкового семестрового контролю в формі заліку

для денної форми навчання:

Поточний контроль самостійна робота										Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Сума
Розділ 1					Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	КР1	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ...T12 – теми розділів.

для заочної форми навчання:

Поточний контроль самостійна робота										Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Сума
Розділ 1					Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	КР1	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

T1, T2 ...T12 – теми розділів.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю: студент повинен набрати мінімальну кількість балів за два розділи - 30 балів.

Критерії оцінювання відповідей студентів на заліку

Максимальна кількість балів, що може отримати студент за підсумковий контроль – 40 балів, які оцінюються за наступними критеріями:

20 балів – студент засвоїв теоретичний матеріал, логічно мислить та будує відповідь;

21-35 бали - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з рекомендованої літератури, аргументовано викладає його, вміє втілити на практиці засвоєні теоретичні знання;

36-40 балів – студент міцно засвоїв теоретичний матеріал дисципліни, вільно використовує набуті знання, висловлює своє ставлення до проблем при письмовому контролі, використовує практичні знання, що були набуті в ході виконання практичних робіт.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Конфликтология. — М.: ЮНИТИ, 2006. — 552 с.
2. Бандурка А.М., Друзь В.А. Конфликтология: Учебное пособие для вузов. — Харьков, 1997 — 250 с.
3. Ворожейкин Н.Е. Конфликтология: Учебник для вузов по специальности «Менеджмент». — М.: Дело, 2000.
4. Виткни Дж. Женщина и стресс: Пер. с англ. — СПб., 1995.
5. Виткни Дж. Мужчина и стресс: Пер. с англ. — СПб., 1995.
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. — СПб.: Питер, 2003. — 400с.
7. Курс практической психологии для высшего управленческого персонала. — Ижевск, 1995.
8. Швалб Ю.М., Данчева О.В. Практична психологія в економіці та бізнесі. — К.: Лібра, 1999. — 270 с.

Допоміжна література

1. Анцупов А. Я., Баклановский С. В. Конфликтология в схемах и комментариях: Учеб. пособие. — СПб.: Питер, 2006. — 288 с.
2. Балабанова Л.В., Савельева К.В. Конфліктологія. Навчальний посібник. — К.: Видавничий дім: Професіонал, 2009. — 280 с.
3. Гаєвський Б.А. Управління та самоуправління: ідеал і реальність — К., 1990.
4. Гришина Н. В. Психологія конфлікту. — СПб.: Питер, 2005. — 464с.
5. Гуленко В. В. Молодцов А.В. Соционика для руководителя. - К., 1993.
6. Корнелиус Х., Фэйр Ш. Выиграть может каждый. Как разрешать конфликты. - М.: Стрингер, 1992. — 212 с.
7. Крамм Т. Управление энергией конфликта. — К., 2000.
8. Ликсон Ч. Конфликт. Семь шагов к миру. — СПб.: Питер, 1997. — 148 с.
9. Ложкин Г. В., Повякель Н. И. Практическая психология конфликта. - К.: МАУП, 2000. — 256 с.
10. Ложкін Г. В., Юрковський Е., Моначін І. Практикум з конфліктології. - Тернопіль: Воля, 2005. — 168 с.
11. Ложкін Г. В., Коць М. О., Петровська Т. В., Зубкова І. Ю. Технології розв'язання конфліктів.
12. Начасв В. М. Конфліктологія. Навч. посіб. — К.: Центр навч. літ., 2004. — 198 с.
13. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов. - М., 1990.
14. Пірен М. І. Кофліктологія. — К.: МАУП, 2005. — 360 с.
15. Прикладная конфликтология: Хрестоматия / Сост. К. В. Сельченко. — Минск: Харвест, 2003. — 624 с.
16. Скотт Д. Г. Конфликты. Пути их преодоления. — К.: Внешторгиздат, 1991.— 192 с.
17. Тихомирова Є.Б, Постоловський С.Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. — Суми: ВТД “Університетська книга”, 2008. — 240 с.
18. Цюрупа М.В. Основи конфліктології та теорії перговорів: Навчальний посібник. — К.: Кондор, 2009. — 192 с.
19. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. — СПб.: Лань, 1997. — 212 с.

Рекомендоване методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій.
2. Нескородев С.Н. Конфликтология: учеб. пособие / Нескородев С.Н. — Х.: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2015. — 196 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Вивчення дисципліни студентами передбачає вмінням використовувати різні інформаційні ресурси, у тому числі Internet-джерела.

1. Конфликты–конфликтология [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.conflictus.ru>.
2. Сайт международной ассоциации конфликтологов. – Режим доступа: <http://www.confstud.ru>.
3. Центр конфликтологии. – Режим доступа : <http://www.conflictokog2.isras.ru>.